

**Personas, kas cietušas no kuģa, kas kuģo ar Panamas karogu, nogrimšanas, var
vērsties Itālijas tiesās ar prasību par atbildību pret Itālijas iestādēm, kuras ir
klasificējušas un sertificējušas šo kuģi**

*Šīs iestādes var atsaukties uz imunitāti pret tiesvedību tikai tiktāl, ciktāl to darbības ir Panamas
valsts publiskās varas izpausme*

2020. gada 7. maija spriedumā *Rina* (C-641/18) Tiesa nosprieda, pirmkārt, ka **prasība par zaudējumu atlīdzību, kas celta pret privāttiesību juridiskām personām, kuras veic kuģu klasifikācijas un sertifikācijas darbību trešās valsts vārdā un uz tās deleģējuma pamata, ietilpst jēdzienā “civillietas un komercietas” Regulas Nr. 44/2001¹ (turpmāk tekstā – “Briseles I regula”) 1. panta 1. punkta izpratnē** un līdz ar to šīs regulas piemērošanas jomā, **ja šī darbība netiek veikta atbilstoši publiskās varas prerogatīvām Savienības tiesību izpratnē.** Otrkārt, tā norāda, ka starptautisko paražu tiesību princips par imunitāti pret tiesvedību neliedz valsts tiesai, kas izskata lietu, īstenot minētajā regulā paredzēto tiesas jurisdikciju strīdā par šādu prasību, ja šī tiesa konstatē, ka šādas iestādes nav īstenojušas publiskās varas prerogatīvas starptautisko tiesību izpratnē.

2006. gadā kuģis *Al Salam Boccaccio '98*, kas peldēja ar Panamas Republikas karogu, nogrima Sarkanajā jūrā, un bija vairāk nekā 1000 cietuši. Cietušo un to pasažieru ģimenes locekļi, kuri ir pārdzīvojuši kuģa bojāeju, vērsās *Tribunale di Genova* (Dženovas tiesa, Itālija) ar prasību pret *Rina SpA* un *Ente Registro Italiano Navale* (turpmāk tekstā kopā – “sabiedrības *Rina*”), proti, sabiedrībām, kuras bija veikušas nogrimušā kuģa klasifikācijas un sertifikācijas darbības un kuru juridiskā adrese ir Dženovā. Prasītāji pieprasīja atlīdzināt mantisko un nemantisko kaitējumu, kas izriet no sabiedrību *Rina* iespējamās civiltiesiskās atbildības, apgalvojot, ka minētās darbības ir izraisījušas nogrimšanu. Sabiedrības *Rina*, atsaucoties uz imunitātes pret tiesvedību principu, norādīja uz tiesas, kurā celta prasība, jurisdikcijas neesamību, jo klasifikācijas un sertifikācijas darbības, ko tās īstenoja, tika veiktas uz Panamas Republikas deleģējuma pamata un līdz ar to tās esot deleģējošās valsts suverēno prerogatīvu izpausme. Tiesa, kurā celta prasība, šauboties par Itālijas tiesu jurisdikciju, uzdeva prejudiciālu jautājumu.

Pirmkārt, Tiesa ir pievērsusies jēdziena “civillietas un komercietas” Briseles I regulas 1. panta 1. punkta izpratnē interpretācijai saistībā ar kuģu klasificēšanas un sertificēšanas darbībām, ko veic sabiedrības *Rina* uz Panamas Republikas deleģējuma pamata un tās vārdā, lai noskaidrotu, vai Itālijas tiesām ir jurisdikcija saskaņā ar šīs regulas 2. panta 1. punktu². Tiesa vispirms atgādināja, ka, lai gan dažas tiesvedības starp valsts iestādi un privāttiesību subjektu var **ietilpt Briseles I regulas piemērošanas jomā, ja prasība tiesā attiecas uz darbībām, kas veiktas, neiesaistot publisko varu (*iure gestionis*), tas tā nav gadījumā, ja valsts iestāde rīkojas, īstenojot publisko varu (*iure imperii*).** Šajā ziņā Tiesa norādīja – nav nozīmes tam, ka noteiktas darbības tika veiktas uz valsts deleģējuma pamata: tas vien, ka noteiktas pilnvaras ir deleģētas ar publiskās varas aktu, nenozīmē, ka šīs pilnvaras tiek izmantotas *iure imperii*. Tas pats attiecas uz

¹ Padomes Regula (EK) Nr. 44/2001 (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.). Šajā tiesību normā tostarp ir paredzēts, ka šī regula ir piemērojama civillietās un komercietās.

² Saskaņā ar šo tiesību normu personas, kuru domicils ir kādā dalībvalstī, neatkarīgi no viņu pilsonības principā var iesūdzēt šīs dalībvalsts tiesās.

faktu, ka attiecīgās darbības tika veiktas Panamas Republikas vārdā un interesēs, jo rīcība valsts vārdā ne vienmēr nozīmē publiskās varas īstenošanu. Turklāt fakts, ka noteiktām darbībām ir publisks mērķis, pats par sevi nav pietiekams, lai šīs darbības kvalificētu kā tādas, kas veiktas *iure imperii*. Tādējādi Tiesa ir uzsvērusi, ka, **lai noteiktu, vai pamatlietā aplūkotās darbības ir veiktas, īstenojot publisko varu, atbilstīgais kritērijs ir tādu pilnvaru izmantošana, kas ir plašākas, ņemot vērā tiesību normas, kas ir piemērojamas attiecībās starp privātpersonām.**

Šajā ziņā Tiesa norādīja, ka sabiedrību *Rina* veiktās klasifikācijas un sertifikācijas darbības bija saistītas tikai ar to, lai konstatētu, ka pārbaudītais kuģis atbilst piemērojamajos tiesību aktos noteiktajām prasībām, un apstiprinošas atbildes gadījumā – lai izsniegtu atbilstošus sertifikātus. Piemērojamo tehnisko prasību interpretācija un izvēle savukārt bija rezervēta Panamas Republikas iestādēm. Protams, kuģa pārbaude, ko veic klasifikācijas un sertifikācijas sabiedrība, attiecīgā gadījumā var izraisīt sertifikāta atsaukšanu tā neatbilstības šīm prasībām dēļ. Tomēr šāda atsaukšana neizriet no minēto sabiedrību, kuras rīkojas atbilstoši iepriekš noteiktajam tiesiskajam regulējumam, lēmumu pieņemšanas pilnvarām. Ja pēc sertifikāta atsaukšanas kuģis vairs nevar kuģot, tas notiek ar likumu noteiktās sankcijas dēļ. Līdz ar to Tiesa secināja, ka, **neskarot pārbaudes, kas ir jāveic iesniedzējtiesai, sabiedrību *Rina* veiktās klasifikācijas un sertifikācijas darbības nevar tikt uzskatītas par tādām, kuras ir veiktas, īstenojot publiskās varas prerogatīvas Savienības tiesību izpratnē.**

Otrkārt, Tiesa pārbaudīja izņēmuma, kas izriet no starptautisko paražu tiesību principa attiecībā uz imunitāti pret tiesvedību, iespējamo ietekmi uz Briseles I regulas piemērojamību. Tiesa ir norādījusi, ka tā jau ir nospriedusi, ka saskaņā ar pašreizējo starptautisko praksi **valstu imunitātei pret tiesvedību nav absolūtas vērtības**, bet tā parasti tiek atzīta tad, ja strīds attiecas uz suverēnām darbībām, kas veiktas *iure imperii*. To savukārt **var izslēgt, ja prasība tiesā attiecas uz aktiem, kas nav saistīti ar publisko varu.** Tādu privāttiesību subjektu kā sabiedrību *Rina* imunitāte pret tiesvedību netiek vispārīgi atzīta attiecībā uz kuģu klasifikācijas un sertifikācijas darbībām, ja tās nav veiktas *iure imperii* starptautisko tiesību izpratnē. Līdz ar to Tiesa secināja, ka minētais princips pieļauj Briseles I regulas piemērošanu tādā strīdā kā pamatlietā, ja tiesa, kurā ir celta prasība, konstatē, ka attiecīgās klasifikācijas un sertifikācijas iestādes nav izmantojušas publiskās varas prerogatīvas starptautisko tiesību izpratnē.

ATGĀDINĀJUMS. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ļauj dalībvalstu tiesām to tiesvedības ietvaros uzdot jautājumus Tiesai par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības akta spēkā esamību. Tiesa neiztiesā strīdus, ko izskata valstu tiesas. Valsts tiesai ir jāatrisina lieta saskaņā ar Tiesas nolēmumu. Šis nolēmums līdzīgā veidā ir saistošs citām valstu tiesām, kurām ir jāatrisina līdzīgas problēmas.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

[Pilns sprieduma teksts](#) tiek publicēts CURIA tīmekļvietnē pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127